

Волобуєва Анастасія Сергіївна
Блещунова Катерина Миколаївна
Афанасьєва Олена Миколаївна

Національний технічний університет «Харківський політехнічний
інститут»

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВИЛ ТА РЕГЛАМЕНТУ ЗМАГАНЬ ЗІ СТРІЛЬБИ З ЛУКУ

Анотація. У статті наводяться результати опитування спортсменів і тренерів щодо перспективних змін у правилах змагань зі стрільби з класичного лука. Встановлено тенденції та вірогідні подальші зміни правил змагань, які сприятимуть підвищенню об'єктивності суддівства.

Ключові слова: стрільба з лука, класичний лук, правила змагань, регламент змагань, змагальна діяльність.

Abstract. Volobuieva A.S. *Organizational aspects of improvement rules and regulations of competitions of archery.* The article presents the results of a survey of athletes and coaches on promising changes in the rules of shooting competitions on the classic bow. Trends and further changes in the rules of the competitions, which will promote objectiveness of refereeing, are set.

Key words: archery, classical bow, rules of competitions, competitive activities.

Вступ. З часу свого створення в 1931 р. Міжнародна федерація стрільби з лука (FITA), яка у 2011 році змінила свою назву на World Archery (англ.) та нині об'єднує 160 національних федерацій, регулярно вдосконалює правила й регламент змагань [1-3]. Активну участь у визначенні напрямів розвитку виду спорту беруть спортивні менеджери, тренери та спортсмени різних країн. Багато з цих пропозицій вже знайшли підтримку міжнародної спортивної спільноти. Детальний аналіз та узагальнення оцінок спортсменів і тренерів до запроваджених змін у регламенті правил змагань у стрільбі з класичного лука вже зроблено [4].

Проте інформація щодо перспективних змін правил змагань має фрагментарний характер та висвітлена недостатньо. Таким чином, постає актуальне питання оцінки організаційних та економічних аспектів потенційних змін у регламентації змагань зі стрільби з лука.

Мета дослідження – визначити найбільш перспективні подальші зміни правил і регламенту змагань у стрільбі з класичного лука.

Методи й організація дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичних інформаційних джерел, історичний метод, документальний метод, соціологічні методи опитування (бесіда та анкетування), математико-статистичні й логічні методи.

В процесі дослідження опрацьовано 9-ть редакцій правил проведення змагань за різні роки. На основі цього була отримана можливість зробити висновки щодо тенденцій та потенційних подальших змін у правилах змагань

зі стрільби з лука. У соціологічному опитуванні взяли участь 20-ть спортсменів, які входять до складу збірної команди України та 15-ть тренерів зі стрільби з лука.

ЗРАЗОК АНКЕТИ

Дайте оцінку від 1-го (не підтримую) до 5-ти (беззаперечно підтримую) балів щодо подальших змін правил змагань у стрільбі з лука:

1. Зменшення змагальних днів з 4-х до 3-х.
2. Зменшення кількості залікових зон в мішені на 70 м (від 10 до 5 залікових очок).
3. Скорочення ліміту часу для стрільби на дистанції 70 м, 6 стріл – 3 хвилини (замість 4 хвилин зараз).
4. Скорочення ліміту часу для стрільби на дистанції 70 м, 3 стріли – 1,5 хвилини (замість 2 хвилини зараз).
5. Створення Інституту незалежної суддівської колегії зі стрільби з лука (тренера спортсменів не входять до цієї колегії).
6. Визначення переможця при однакових результатах у вправі «М-1» за кількістю зарахованих влучних пострілів (при рівності результатів стрільби у стартовому крузі, вище місце віддається спортсмену, у якого менше «М» та більше влучних пострілів (10, 9, 8...)).
7. Відмінити стрільбу за 3 місце, обом спортсменам присуджувати 3 місце.
8. При перестрілці в Олімпійському раунді переможець визначається тільки при більшій відмітці у попаданні.
9. Заборона тренерам коригувати стрільбу спортсменів під час заліку.
10. Команда в Командному раунді повинна складатися з 4 осіб, котрі можуть довільно мінятися між собою під час залікової стрільби (стріляють 3 спортсмени).
11. Нагороджувати всіх 4 спортсменів, що заявлені у Командному раунді.
12. Можливість визначення гідності спірних пробоїн при незгоді спортсмена надається трьом суддям.
13. Штраф за куріння на спортивній споруді (500 грн.)

Результати дослідження та їх обговорення. Аналіз результатів анкетування виявив різне ставлення тренерів та спортсменів до можливих змін у правилах змагань (рис. 1). Найменш дискусійними є три пропозиції, які підтримують більшість опитуваних:

- 5-й пункт: створення Інституту незалежної суддівської колегії зі стрільби з лука вважають доцільним (оцінили у 4 та 5 балів) 55% спортсменів та 73% тренерів (середній бал 3,7 та 4,1 відповідно);
- 12-й пункт: можливість визначення гідності спірних пробоїн при незгоді спортсмена надається трьом суддям дуже позитивно оцінили 85% спортсменів та 53% тренерів (середній бал 4,5 та 3,0 відповідно);
- 13-й пункт: за куріння на спортивній споруді - штраф 500 грн

підтримують більшість опитуваних - 95% спортсменів та 80% тренерів (середній бал 4,7 та 4,5 відповідно).

Створення Інституту незалежної суддівської колегії зі стрільби з лука є актуальним. Адже у цьому виді спорту суддівська колегія – це і є ті самі тренери, спортсмени яких приймають участь у даних змаганнях. Це започатковано і підтримано світовою федерацією стрільби з лука. Але і спортсмени, і тренери вважають за потрібне запровадити Інститут незалежної суддівської колегії зі стрільби з лука на всіх змаганнях, що проводяться згідно правил змагань Федерації стрільби з лука України.

Підтримано зміну правил щодо надання можливості визначення спірних пробоїн трьом суддям, адже дуже часто 1-2 мм визначають право спортсмена продовжувати подальшу боротьбу у змаганнях через некомпетентність суддів. Не завжди думка судді відносно даної конкретної пробоїни співпадає з думкою спортсмена, бувають очевидні порушення з боку судді, які за діючими правилами спортсмен не має права оскаржити.

Більшість опитуваних виявили бажання дотримуватися здорового способу життя і спортивної поведінки – вони вважають, що куріння на спортивній споруді є недопустимим.

Є положення, які підтримують спортсмени, але більшість тренерів виступають проти них:

- 1-й пункт: зменшення змагальних днів з 4-х до 3-х вважають доцільним 50% спортсменів та 33% тренерів (середній бал 3,3 та 2,8 відповідно);
- 6-й пункт: визначення переможця при однакових результатах у вправі "М-1" за кількістю зарахованих влучних пострілів (при рівності результатів стрільби у стартовому крузі, вище місце віддається спортсмену, у котрого менше "М" та більше влучних пострілів (X, 10, 9) привітали 65% спортсменів та 33% тренерів (середній бал 3,65 та 2,9);
- 8-й пункт: при перестрілці в Олімпійському раунді переможець визначається тільки при більшій відмітці у попаданні – його схвалили 70% спортсменів та 47% тренерів (середній бал 4,0 та 3,3 відповідно).

Спортсмени, які кожного дня витрачають багато коштів на проживання та харчування, підтримують скорочення змагальних днів з 4-х до 3-х, бо вважають недоцільним перший день присвячувати лише пристрілці. Тренери ж виступають за 4-х денний термін (це беззаперечно підтримують 33% тренерів), адже вважають, що спортсмени повинні хоча б один день адаптуватися після приїзду на змагання та пристрілятися стільки часу, скільки потрібно кожному з них, а не півгодини у день заліку.

- На думку спортсменів, той, хто має у кваліфікаційному заліку пробоїну «М», тобто не влучив у мішень, повинен бути нижче за кваліфікацією. Зараз нерідко бувають випадки, коли спортсмен, який має більше пробоїн «М», стає вищим у кваліфікації і займає більш вдале місце в сітці жеребкування. Саме тому спортсмени підтримують таке нововведення, аби сітка змагань була розподілена справедливо.

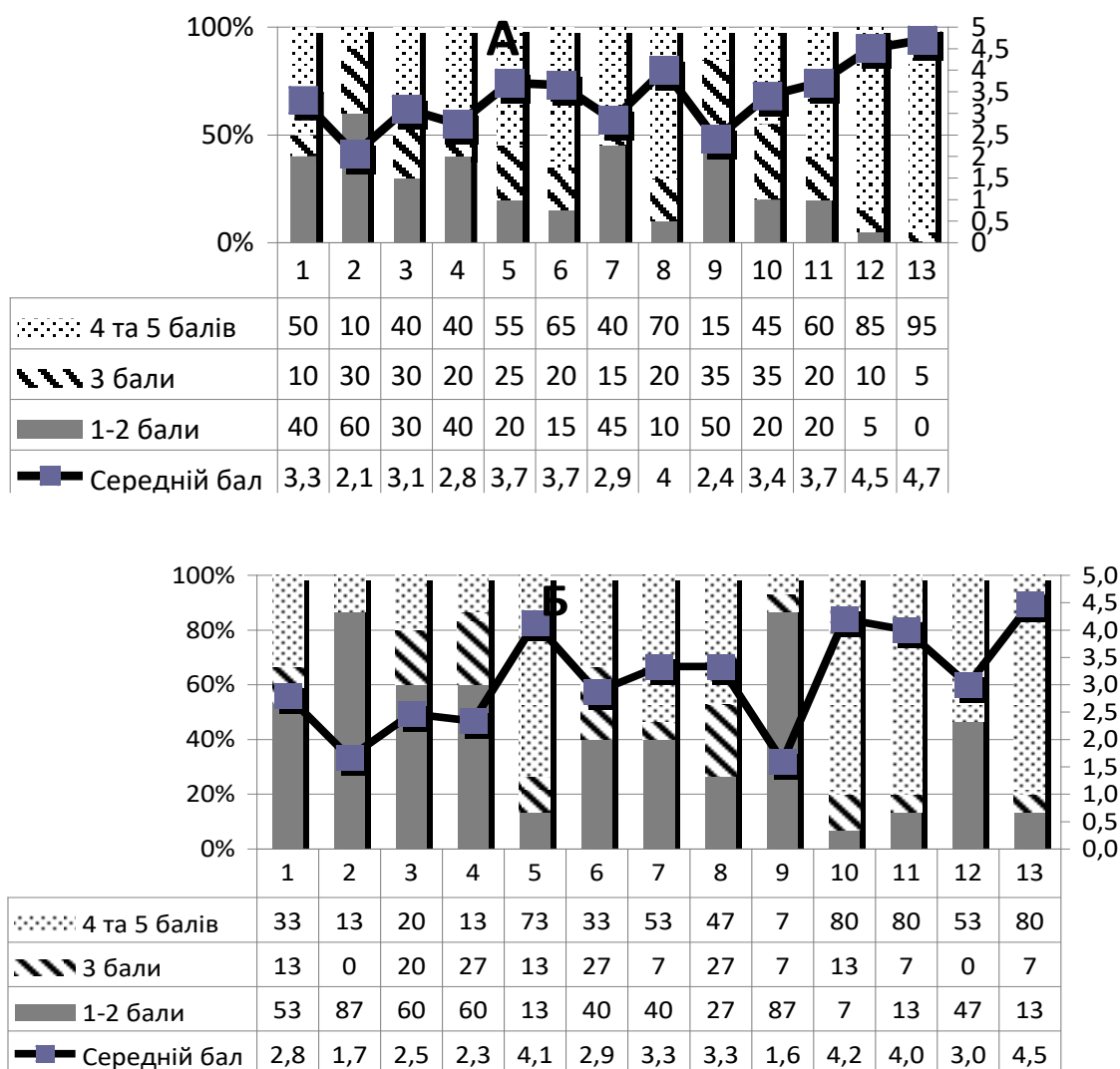

Рис. 1. Оцінка запропонованих змін у правилах і регламенті змагань зі стрільби з лука спортсменами (А) та тренерами (Б).

Умовні позначення: 1-13 – питання анкети (наведено в тексті вище)

Тренери ж виступають проти цієї зміни (лише 33% рішуче «за»). Аргумент полягає в тому, що сильні спортсмени влучають у «М» не через нестачу своєї майстерності, а через невдалі погодні умови (сильний порив вітру, дощ) або через несправність матеріальної частини (лука, стріли).

Спортсмени виступають за введення перестрілок до наявності у суперників пробоїн різної категорії, адже часто у перестрілках пробоїни суперників відрізняються на 1-2 мм. Для більш переконливої перемоги суперникам потрібно мати пробоїни різної категорії. Більшість тренерів не підтримують дану зміну (47% твердо «за»), адже такі перестрілки подовжать час ведення стрільби, отже, змагання будуть тривати довше, що додає більше роботи суддям.

Скорочення часу на проведення змагань можна досягти, прийнявши 7-й пункт пропозицій: відмінити стрільбу за 3 місце, обом спортсменам присуджувати 3-тє місце – його беззаперечно підтримують 53% тренерів та 40% спортсменів (середній бал 3,3 та 2,85 відповідно).

Найбільш дискусійною пропозицією, яку не підтримують більшість спортсменів-лучників (оцінили її високо лише 45-60% опитуваних), але вагомо підтримують тренери (80% опитуваних) є два взаємопов'язані положення:

- 10-й пункт: команда в Командному раунді повинна складатися з 4 осіб, котрі можуть довільно мінятися між собою під час залікової стрільби (стріляють 3 спортсмени). Середній бал цього пункту 3,4 та 4,2 відповідно;

- 11-й пункт: нагороджувати всіх 4 спортсменів, що заявлені у команді в Командному раунді. Середній бал цього пункту 3,7 та 4,0 відповідно.

Такі правила раніше використовувались у практиці стрільби з лука. Але згодом їх змінили, і на цей час у команду входить лише 3 спортсмени, без запасного. Тренери підтримують дану зміну, зважаючи на те, що можуть відбуватися непередбачені ситуації, в яких необхідна заміна спортсмена (хвороба спортсмена або несправність його лука), а це суперечить правилам змагань.

Найбільш досвідчені спортсмени виступають проти даного нововведення, тому що часто цей 4-й спортсмен у команді є найслабшим. Найчастіше він не робить жодного пострілу, а при перемозі команди отримує нагороду на рівні з іншими.

Усі інші пропозиції (пункти 2, 3, 4 та 9) не набрали достатньої підтримки – їх схвалює від 7 до 40% опитуваних.

Висновки. У результаті дослідження було виявлено зміни у правилах змагань, на які є найбільший запит серед фахівців та учасників, бо вони сприятимуть підвищенню об'єктивності суддівства. Найбільшу підтримку отримала пропозиція щодо створення окремого Інституту незалежної суддівської колегії. Але таке нововведення потребує від Федерації стрільби з лука України додаткового фінансування, економії або перерозподілу коштів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Пятков-Мельник В.Т. Стрілецько-спортивна наука України (2001–2005): монографія. Спортивна наука України, 2006, 371 с.
2. Шилин Ю.Н., Белевич Е.Н. Спортивная стрельба из лука. Теория и методика обучения: учебное пособие, М.: ТВТ Дивизион, 2014, 280.
3. Стрільба з лука як вид спорту: електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.runoarchery.com/component/content/article/34-home/46-archery-as-a/>
4. Волобуєва А.С., Блещунова К.М. Оцінка запроваджених змін у правилах змагань зі стрільби з лука. Науково-методичні основи використання інформаційних технологій в галузі фізичної культури та спорту: збірник наукових праць, 2018, 2, 27-30.